Δημοσίευση διαθήκης και κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Κατά το νέο κληρονομικό δίκαιο (ν. 5303/2026) και ζητήματα διαχρονικού δικαίου

Α. Πλεύρη, Επίκ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.
Δικηγόρος
AP Law & Dispute Resolution Office
annaplevri@gmail.com

Νομοθετικές επεμβάσεις και ασφάλεια δικαίου

Η διαρκής επέμβαση του νομοθέτη ιδίως στον ΚΠολΔ αλλά και σε άλλους κώδικες έχει επιφέρει ανασφάλεια δικαίου και σημαντικά ζητήματα διαχρονικού δικαίου.

Στο πλαίσιο της απαίτησης για ταχεία πολιτική δίκη, που συνιστά διακηρυγμένο στόχο όλων των νομοθετικών επεμβάσεων στον ΚΠολΔ, ιδίως στους κομβικούς ν. 2915/200, ν. 4335/2015 και ν. 4842/2021, όπως και στον ν. 5221/2025, **υποθέσεις οι οποίες ανήκαν στη δικαιοδοτική εξουσία δικαστή, «μεταφέρθηκαν» εκτός δικαστηρίων ανατέθηκαν σε δημόσιους λειτουργούς, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν αποκτήσει οιονεί δικαιοδοτική αρμοδιότητα**.

Η έναρξη ισχύος των ρυθμίσεων

Ν. 5221/2025

Οι παρεμβάσεις του ν. 5521/2025 αναφορικά με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας καθώς και οι τροποποιήσεις σχετικά με τη δημοσίευση διαθηκών περιλαμβάνονται στο Μέρος Α΄ του ν. 5221/2025 και δη στα άρθρα 76-99 οι διατάξεις για την εκούσια δικαιοδοσία και στα άρθρα 122-125 οι διατάξεις που αφορούν τη δημοσίευση διαθηκών, το μητρώο διαθηκών και την τροποποποίηση σχετικών διατάξεων του ΑΚ.

Σύμφωνα δε με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 168 (Μέρος Δ΄) **του ν. 5221/2025,** ήτοι την ακροτελεύτια διάταξη του νόμου αυτού που αφορά την έναρξη ισχύος του, το Μέρος Α΄ τέθηκε σε ισχύ ***από την 1η.1.2026***.

Η έναρξη ισχύος των ρυθμίσεων

Ν. 5221/2025

Επιπλέον, σύμφωνα με την έκτη παράγραφο του άρθρου 126 ν. 5221/2025: «*Οι διατάξεις του Μέρους Α΄ εφαρμόζονται για αγωγές και κλήσεις που ασκούνται ή κατατίθενται από την 1η.1.2026*». **Συνακόλουθα, οι διατάξεις του ν. 5221/2025 που αφορούν την εκούσια δικαιοδοσία *εφαρμόζονται από 1η.1.2026.***

Επισημαίνεται από πλευράς διαχρονικού δικαίου, πως αναφορικά με **τα άρθρα 807, 808 και 808 Α ΚΠολΔ, τα οποία αφορούν τη δημοσίευση διαθηκών, το άρθρο 168 § 3 ν. 5221/2025 προβλέπει ότι :«*Τα άρθρα 87 έως 89 και 122 έως 125 τίθεται σε ισχύ από την 01.11.2025*»**.

Δημοσίευση διαθήκης και κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης, ως κυρίας

Συστηματική παρουσίαση των τροποποιήσεων του ν. 5221/2025 (και των μεταγενέστερων ν. 5264/2025 και 5282/2026) καθώς και του πρόσφατου ν. 5303/2026 που τροποποίησε συνολικά τις διατάξεις του ΑΚ για το κληρονομικό δίκαιο και δη των ρυθμίσεων εκείνων που αφορούν τη δημοσίευση ιδιόγραφης διαθήκης και την κήρυξη αυτής ως κυρίας,

με στόχο (και) την αποσαφήνιση των διαφορετικών περιπτώσεων που έχουν δημιουργηθεί **ανάλογα με το χρονικό πεδίο εφαρμογής και έναρξη ισχύος εκάστου νομοθετήματος και βεβαίως ανάλογα με το κριτήριο του χρόνου θανάτου του διαθέτη.**

Ι. Τροποποιήσεις του ν. 5221/2025 στο πεδίο της δημοσίευσης διαθηκών και σχετικά ζητήματα διαχρονικού δικαίου

Οι τροποποιήσεις του ν. 5221/2025

Άρθρα 807, 808 και 808Α ΚΠολΔ

Ο ν. 5221/2025 τροποποίησε στον ΚΠολΔ (και) τα άρθρα 807 (δημοσίευση διαθήκης), 808 (διαδικασία δημοσίευσης διαθήκης) και 808^{Α} (διαδικασία κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης).

Η δημοσίευση των διαθηκών από τους συμβολαιογράφους «επαναρυθμίστηκε», μάλιστα, και μετά τον ν. 5221/2025 με τους (συμπληρωματικούς αυτού) ν. 5264/2025 και 5282/2026.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στις διαχρονικού δικαίου διατάξεις του ν. 5221/2025, οι οποίες αφορούν τη δημοσίευση των διαθηκών.

Οι τροποποιήσεις του ν. 5221/2025

Άρθρα 807, 808 και 808Α ΚΠολΔ

Αρχικώς σημειώνεται, ότι κατά την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 168 του ν. 5221/2025, **τα άρθρα 87 έως 89 και 122 έως 125 (που αφορούν τη δημοσίευση των διαθηκών) τέθηκαν** σε ισχύ ***από την 1η.11. 2025***.

Οι μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 126 ν. 5221/2025

Περαιτέρω, οι 3 πρώτες παράγραφοι του άρθρου 126 του ν. 5221/2025 (εκ των μεταβατικών διατάξεων του εν λόγω νόμου), όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 114 παρ. 1 ν. 5264/2025 (και ισχύει σήμερα) ορίζουν με κρίσιμο κριτήριο τον χρόνο θανάτου του διαθέτη τα εξής:

Θάνατος διαθέτη μετά την 1η.11.2025

Άρθρο 126 παρ. 1 ν. 5221/2025

«*1. Σε περίπτωση θανάτου διαθέτη* **μετά την 1η.11.2025,** *η δημοσίευση διαθήκης και η έκδοση πιστοποιητικών γίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125 του παρόντος.*

Θάνατος διαθέτη πριν από την 1η.11.2025

Άρθρο 126 παρ. 2 ν. 5221/2025

*2. Σε περίπτωση θανάτου διαθέτη **πριν από την 1η.11.2025**, η δημοσίευση και η έκδοση πιστοποιητικών συνεχίζονται να γίνονται από τα Πρωτοδικεία. Η δημοσίευση διαθηκών, καθώς και η κήρυξη διαθήκης ως κυρίας για θανάτους **πριν την 1η.11.2025,** για τις οποίες έχει γίνει κατάθεση αίτησης για δημοσίευση σε πρωτοδικείο, μπορεί να γίνει σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125, αν με ευθύνη του αιτούντος αποσυρθούν με βεβαίωση από τη γραμματεία του δικαστηρίου και κατατεθούν σε συμβολαιογράφο, άλλως η δημοσίευση και η έκδοση πιστοποιητικών συνεχίζουν να γίνονται από το πρωτοδικείο στο οποίο κατατέθηκαν.*

Δημοσιεύσεις από την 16η.9.2026

Άρθρο 126 παρ. 3 ν. 5221/2025

*3. Από **την 16η.9.2026**, ημέρα πλήρους λειτουργίας της βάσης δεδομένων (μεταδεδομένα και έγγραφα) εντός του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης **όλες οι δημοσιεύσεις και εκδόσεις πιστοποιητικών, ανεξάρτητα από τον χρόνο θανάτου, γίνονται από τους συμβολαιογράφους.***

Χρονικό σημείο και κριτήριο εφαρμογής

Άρθρο 114 παρ. 2 ν. 5264/2025

Επιπλέον, **σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 2 ν. 5264/2025**:

«***Για* θανάτους πριν την 1η.11.2025*, αν δεν έχει κατατεθεί αίτηση δημοσίευσης διαθήκης μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος,*** η δημοσίευση, καθώς και η κήρυξη διαθήκης ως κυρίας γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125 του ν. 5221/2025».

Χρονικό σημείο και κριτήριο εφαρμογής

Άρθρο 114 παρ. 2 ν. 5264/2025

Επομένως, ***έως την 16.9.2026*** κρίσιμο χρονικό σημείο και κριτήριο εφαρμογής διατάξεων **αποτελεί το αν ο θάνατος του διαθέτη έχει λάβει χώρα *πριν ή μετά την 1.11.2025*.**

Από την ***16η.9.2026*** που ορίστηκε από τον νομοθέτη ως ημέρα πλήρους λειτουργίας της βάσης δεδομένων (μεταδεδομένα και έγγραφα) εντός του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης και εντεύθεν, όλες οι δημοσιεύσεις διαθηκών και εκδόσεις πιστοποιητικών, ανεξάρτητα από τον χρόνο θανάτου, γίνονται (και θα γίνονται) από τους συμβολαιογράφους.

(i) Αρμοδιότητα και διαδικασία δημοσίευσης διαθήκης

Αρμοδιότητα δημοσίευσης διαθήκης

Άρθρο 807 ΚΠολΔ

Ο ν. 5221/2025 αντικατέστησε την πρώτη παράγραφο του άρθρου 807 ΚΠολΔ και ανέθεσε την αρμοδιότητα προς δημοσίευση της διαθήκης **αποκλειστικά** (και όχι συντρεχόντως με άλλη Αρχή) στους συμβολαιογράφους αποσκοπώντας στην ταχύτερη ολοκλήρωση της διαδικασίας δημοσίευσης διαθήκης.

Η εν λόγω νέα και ισχύουσα σήμερα διάταξη αντικαταστάθηκε ως εξής: *«1. **Για τη δημοσίευση διαθήκης αρμόδιος είναι ο συμβολαιογράφος, ο οποίος τη συνέταξε ή στον οποίο έχει κατατεθεί ή προσκομισθεί.»***.
Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 807 ΚΠολΔ δεν τροποποιήθηκε.

Το Μητρώο Διαθηκών

Άρθρο 808 ΚΠολΔ

Περαιτέρω, αναφορικά με τη διαδικασία δημοσίευσης διαθήκης και τη σύσταση Μητρώου Διαθηκών, με την τροποποίηση του άρθρου 808 του ΚΠολΔ και στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του κληρονομικού δικαίου, επιχειρήθηκε σύμφωνα με την ΑιτΕκθ του ν.5221/2025 η δημιουργία ενός ευέλικτου και σύγχρονου συστήματος δημοσίευσης της διαθήκης.

Το Μητρώο Διαθηκών

Άρθρο 808 ΚΠολΔ

Προβλέφθηκε, λοιπόν, η δημιουργία ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας (Μητρώου Διαθηκών) **στην οποία και θα καταχωρίζεται από την/τον συμβολαιογράφο, η οποία/ο οποίος δημοσιεύει τη διαθήκη, το πρακτικό δημοσίευσης.**

Στόχος της ρύθμισης αποτέλεσαν η επίσπευση του χρόνου δημοσίευσης των διαθηκών, η αποσυμφόρηση των σχετικών πινακίων των δικαστηρίων και η μείωση του φόρτου εργασίας των δικαστικών υπαλλήλων.

Πρακτικό δημοσίευσης διαθήκης

Άρθρο 808 παρ. 1 ΚΠολΔ

Το άρθρο 808 ΚΠολΔ που ρυθμίζει τη δημοσίευση διαθήκης διαμορφώθηκε, **λοιπόν, με το άρθρο 88 του ν. 5221/2025, αλλά (κατόπιν) και με το άρθρο 34 § του ν. 5282/2026 και ισχύει σήμερα ως εξής, (χωρίς να έχει τροποποιηθεί από τον ν. 5303/2026 για το νέο κληρονομικό δίκαιο):**

Πρακτικό δημοσίευσης διαθήκης

Άρθρο 808 παρ. 1 ΚΠολΔ

«1. *Η δημοσίευση διαθήκης γίνεται με* ***καταχώρισή της, ολόκληρης, στο πρακτικό*** *που συντάσσεται και υπογράφεται από τον συμβολαιογράφο, με όλα τα εξωτερικά ελαττώματά της. Το πρακτικό καταχωρίζεται σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών (εφεξής «Μητρώο Διαθηκών»), η κυριότητα, διοίκηση και διαχείριση της οποίας ανήκει στους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.*

Δημοσίευση από προξενική αρχή

Άρθρο 808 παρ. 2 ΚΠολΔ

2. Η δημοσίευση διαθήκης από προξενική αρχή γίνεται από τον πρόξενο ο οποίος συντάσσει πρακτικό που υπογράφεται από αυτόν και, αν πρόκειται για ιδιόγραφη διαθήκη, και από εκείνον που την παρέδωσε και αντίγραφο του πρακτικού δημοσίευσης αυτής καταχωρίζεται στην πλατφόρμα της παρ. 1.

Πρωτότυπα και περικαλύμματα

Άρθρο 808 παρ. 3 ΚΠολΔ

3. Τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσιεύονται, με τα περικαλύμματά τους, χρονολογούνται και υπογράφονται από τον συμβολαιογράφο ή τον πρόξενο και φυλάγονται στο αρχείο τους.

Διαθήκες που δημοσιεύθηκαν στο εξωτερικό

Άρθρο 808 παρ. 4 ΚΠολΔ

4. Αντίγραφα διαθηκών και ανακλήσεων διαθηκών, που δημοσιεύθηκαν στο εξωτερικό, μπορούν να κατατίθενται σε ελληνική προξενική αρχή, και αποστέλλονται στο Μητρώο Διαθηκών χωρίς καθυστέρηση, με επιμέλεια του προξένου που τα παρέλαβε. Η προξενική αρχή ή το Μητρώο Διαθηκών που παραλαμβάνει τα αντίγραφα συντάσσει επάνω σε αυτά πράξη κατάθεσης, όπου αναγράφει όσα κατατέθηκαν, εκείνον που τα κατέθεσε και την ημερομηνία της κατάθεσης αυτών.

Διαθήκες που δημοσιεύθηκαν στο εξωτερικό

Άρθρο 808 παρ. 4 ΚΠολΔ

Τα αντίγραφα πρέπει να είναι επικυρωμένα από την αλλοδαπή αρχή που δημοσίευσε τη διαθήκη. Αν οι διαθήκες είναι διατυπωμένες ολόκληρες ή εν μέρει σε ξένη γλώσσα, πρέπει να επισυνάπτεται, κατά την κατάθεσή τους, μετάφραση στην ελληνική γλώσσα του ξενόγλωσσου μέρους τους, η οποία γίνεται από πιστοποιημένους μεταφραστές του «Μητρώου Πιστοποιημένων Μεταφραστών», μέσω της εφαρμογής «Πιστοποιημένοι Μεταφραστές» της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης «gov.gr», ελληνική προξενική αρχή ή δικηγόρο.

Όροι λειτουργίας του Μητρώου Διαθηκών

Άρθρο 808 παρ. 5 ΚΠολΔ

5. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζονται οι χρήστες, η δυνατότητα πρόσβασης, το περιεχόμενο και οι ειδικότεροι όροι λειτουργίας του Μητρώου Διαθηκών, η διαδικασία πιστοποίησης και εγγραφής χρηστών σε αυτό, τα τέλη χρήσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Ανακοπή κατά του πρακτικού

Άρθρο 808 παρ. 6 ΚΠολΔ

*6. Το **πρακτικό δημοσίευσης ή αρνήσεως δημοσίευσης διαθήκης του συμβολαιογράφου ή της προξενικής αρχής, προσβάλλονται με ανακοπή** από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας.*

Ευθύνη συμβολαιογράφου

Άρθρο 808 παρ. 7 ΚΠολΔ

7. Ο συμβολαιογράφος για τη δημοσίευση της διαθήκης και την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας οφείλει να ενεργεί σύμφωνα με τον Κώδικα Συμβολαιογράφων και ευθύνεται μόνον για δόλο ή βαριά αμέλεια.».

Δημοσίευση διαθήκης

Άρθρο 808 ΚΠολΔ μετά τους ν. 5221/2025 και 5282/2026

Επί του ισχύοντος ως άνω, μετά τους ν. 5221/2025 και 5282/2026, άρθρου 808 ΚΠολΔ, αναφορικά με τη δημοσίευση διαθήκης, σημειώνονται συνοπτικά τα εξής σημεία:

Καταχώριση και εξωτερικά ελαττώματα

Άρθρο 808 ΚΠολΔ και ΑΚ 1759

Η δημοσίευση διαθήκης **γίνεται με καταχώρισή της, ολόκληρης, στο πρακτικό που συντάσσεται και υπογράφεται από την/τον συμβολαιογράφο με όλα τα εξωτερικά ελαττώματά** της, **χωρίς βεβαίωση της/του συμβολαιογράφου (όπως προέβλεπε αρχικά ο ν. 5221/2025), ως προς τα εξωτερικά ελαττώματα της διαθήκης.**

Τόσο κατά το παλαιό κληρονομικό δίκαιο, δηλαδή για θανάτους που επήλθαν ***έως και την 15η.9.2026***, οπότε εφαρμόζεται η ΑΚ 1769 παρ.1 και 2 (περί δημοσίευσης διαθήκης), όσο και κατά το νέο κληρονομικό δίκαιο για θανάτους που ***επέρχονται την 16η.9.2026 ή μεταγενέστερα*** (κατά το άρθρο 41 παρ.1 του ν. 5303/2026),

Καταχώριση και εξωτερικά ελαττώματα

Άρθρο 808 ΚΠολΔ και ΑΚ 1759

οπότε εφαρμόζεται η (νέα) ΑΚ 1759 (περί δημοσίευσης διαθήκης), **η/ο συμβολαιογράφος που δημοσιεύει τη διαθήκη είναι η/ο συμβολαιογράφος στον οποίο υπάρχει η διαθήκη ή η/ο συμβολαιογράφος στον εμφανίστηκε προς δημοσίευση ιδιόγραφη διαθήκη.**

Σημειώνεται επίσης ότι η τρίτη παράγραφος της ΑΚ 1769 του παλαιού κληρονομικού δικαίου τροποποιήθηκε από το άρθρο 34 του ν. 5282/2026 και προβλέπει, ότι **για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη με τα τυχόν εξωτερικά ελαττώματά της.**

Καταχώριση και εξωτερικά ελαττώματα

Άρθρο 808 ΚΠολΔ και ΑΚ 1759

Συνακόλουθα, στο πρακτικό που συντάσσει η/ο συμβολαιογράφος, καταχωρίζεται, κατά τη διάταξη αυτή όλη η διαθήκη με τα τυχόν εξωτερικά ελαττώματα της, χωρίς να απαιτείται κάποια βεβαίωση του συμβολαιογράφου επί των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων της διαθήκης.

Κατά την αντίστοιχη διάταξη δε του νέου κληρονομικού δικαίου, δηλαδή κατά τη νέα ΑΚ 1759 εδ.γ΄, για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη με περιγραφή των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων της.

Στην εν λόγω νέα ΑΚ 1759, μάλιστα, υπάρχει και ρητή πρόβλεψη στο τέταρτο εδάφιο, ότι το κύρος της διαθήκης κρίνεται από το Δικαστήριο.

Δημοσίευση διαθήκης

Παλαιά διάταξη (άρθρο 1769 ΑΚ)

1. Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να δημοσιεύσει τη διαθήκη στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών «Μητρώο Διαθηκών», που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.
2. Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να την εμφανίσει για δημοσίευση σε συμβολαιογράφο.
3. Για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζονται ολόκληρη η διαθήκη **και η βεβαίωση για την ύπαρξη ή ανυπαρξία των εξωτερικών ελαττωμάτων της παρ. 4 του άρθρου 1721.**
4. Ο συμβολαιογράφος φυλάσσει στο αρχείο του τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσίευσε.

Νέα διάταξη (άρθρο 1759 ΑΚ)

Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να δημοσιεύσει τη διαθήκη στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίευσης διαθηκών «Μητρώο Διαθηκών», που τηρείται από τους συμβολαιογραφικούς συλλόγους της χώρας.
Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθεί τον θάνατο του διαθέτη, να την εμφανίσει για δημοσίευση σε συμβολαιογράφο.
Για τη δημοσίευση διαθήκης ο συμβολαιογράφος συντάσσει πρακτικό, στο οποίο καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη **με περιγραφή των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων της. Το κύρος της διαθήκης κρίνεται από το δικαστήριο.** Ο συμβολαιογράφος φυλάσσει στο αρχείο του τα πρωτότυπα των διαθηκών που δημοσίευσε.

Τα εξωτερικά ελαττώματα της διαθήκης

ΑΚ 1721

Ο «προσδιορισμός» του εξωτερικού ελαττώματος της διαθήκης, δηλαδή τι συνιστά εξωτερικό ελάττωμα, προβλέπεται τόσο στο νέο όσο και στο παλαιό κληρονομικό δίκαιο στην ΑΚ 1721, εδάφιο στ΄.

Υπάρχει πάντως μεταξύ των δυο διατάξεων, δηλαδή μεταξύ παλαιού και νέου κληρονομικού δικαίου αξιοσημείωτη διαφορά.

Άρθρο 1721 ΑΚ – Ιδιόγραφη διαθήκη

Παλαιά διάταξη (άρθρο 1721 ΑΚ)

Η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται απ' αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτει η ημέρα, ο μήνας και το έτος.
Η ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο.
Ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης.
Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από το διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα **βεβαιώνονται από το δικαστήριο** που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν, **κατά την κρίση του δικαστηρίου**, να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.

Νέα διάταξη (άρθρο 1721 ΑΚ)

Η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται από αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτουν η ημέρα, ο μήνας και το έτος.
Η ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο.
Ψευδής, εσφαλμένη **ή ελλιπής** χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης.
Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από τον διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα **περιγράφονται από τον συμβολαιογράφο** που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.

Τα εξωτερικά ελαττώματα της διαθήκης

ΑΚ 1721

Πρέπει να σημειωθεί, ότι η παράλειψη εναρμόνισης ή/και αντίφασης των διατάξεων των άρθρων 808 παρ. 1 εδ.α΄ ΚΠολΔ προς τις ΑΚ 1721 παρ.4 εδ.β΄ και 1759 παρ. 3 εδ.α΄ αναφορικά με το αν απαιτείται ή μη περιγραφή των εξωτερικών ελαττωμάτων ιδιόγραφης διαθήκης κατά τη δημοσίευση της από συμβολαιογράφο μπορεί να αρθεί στο πλαίσιο συστηματικής και τελολογικής ερμηνείας των διατάξεων και **πρέπει να γίνει δεκτό, ότι ο συμβολαιογράφος έχει υποχρέωση περιγραφής στο πρακτικό δημοσίευσης των εξωτερικών ελαττωμάτων ιδιόγραφης διαθήκης.**

Τα εξωτερικά ελαττώματα της διαθήκης

ΑΚ 1721

Επομένως, υπό το νέο κληρονομικό δίκαιο τυχόν εξωτερικά ελαττώματα περιγράφονται από την/τον συμβολαιογράφο που δημοσιεύει τη διαθήκη, δεν βεβαιώνονται από αυτόν και η επιρροή των τυχόν εξωτερικών ελαττωμάτων στη ολική ή μερική ακυρότητα της δημοσιευμένης διαθήκης θα κριθεί από το αρμόδιο Δικαστήριο στη δίκη (της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας) για την ακυρότητα της διαθήκης και όχι από την/τον συμβολαιογράφο.

Προξενική αρχή και πρωτότυπα διαθηκών

Άρθρο 808 παρ. 2 και 3 ΚΠολΔ

Περαιτέρω, η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 808 ΚΠολΔ αφορά τη δημοσίευση διαθήκης από τον πρόξενο και η νέα τρίτη παράγραφος τα πρωτότυπα και περικαλύμματα των διαθηκών τα οποία δημοσιεύονται με κατάργηση της αντίστοιχης προηγούμενης τέταρτης παραγράφου.

Δημοσίευση στο εξωτερικό και Μητρώο

Άρθρο 808 παρ. 4 και 5 ΚΠολΔ

Η (νέα) τέταρτη παράγραφος του άρθρου 808 ΚΠολΔ ρυθμίζει διαθήκες και ανακλήσεις, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στο εξωτερικό και αποστέλλονται στο Μητρώο Διαθηκών και η νέα πέμπτη παράγραφος προβλέπει την Υπουργική Απόφαση για την λειτουργία του Μητρώου Διαθηκών.

(ii) Ανακοπή κατά του πρακτικού δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης διαθήκης

Άρνηση δημοσίευσης και αιτιολογία

Άρθρο 808 παρ. 6 ΚΠολΔ

Η (νέα) έκτη παράγραφος του άρθρου 808 ΚΠολΔ προβλέπει δυνατότητα ανακοπής **κατά του πρακτικού του συμβολαιογράφου ή της προξενικής αρχής περί δημοσίευσης ή του πρακτικού περί άρνησης δημοσίευσης διαθήκης** από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του Δικαστηρίου της κληρονομίας.

Επισημαίνεται εδώ το γεγονός, **ότι η/ο συμβολαιογράφος έχει δυνατότητα να αρνηθεί να δημοσιεύσει διαθήκη**, χωρίς αναφορά, πάντως στον ν. 5221/2025, στην ΑιτΕκθ αυτού ή κατόπιν στον ν. 5303/2026 και δη στις ΑΚ 1759-1761 του νέου κληρονομικού δικαίου στο αν απαιτείται (έστω συνοπτική) αιτιολογία της/του συμβολαιογράφου ή της προξενικής αρχής για την άρνηση.

Άρνηση δημοσίευσης και αιτιολογία

Άρθρο 808 παρ. 6 ΚΠολΔ

Επί του ζητήματος, προσήκει κατά την άποψη μας, αρνητική απάντηση, καθώς δεν πρόκειται εν προκειμένω για δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη, αλλά και δεδομένης της μη απαίτησης από τον νόμο προς τούτο, όπως λ.χ. συμβαίνει:

- στην απορριπτική πράξη ορισθέντος δικηγόρου επί αίτησης έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά το άρθρο 628 παρ. 2 ΚΠολΔ, όπως αυτό ισχύει μετά τον ν. 5221/2025,
- στην περίπτωση της άρνησης καταχώρισης αίτησης σε Κτηματολογικό Γραφείο κατά το άρθρο 16 παρ. 2 ν. 2664/1998, όπου προβλέπεται πως αν ο Προϊστάμενος του Κτηματολογικού Γραφείου αρνηθεί τη ζητούμενη καταχώριση, σημειώνει την άρνηση του και εκθέτει συνοπτικά τους λόγους της επί της αίτησης ή σε επισυναπτόμενο στην αίτηση πρόσθετο φύλλο και γνωστοποιεί αμελλητί την απόφασή του αυτή στον αιτούντα,

Άρνηση δημοσίευσης και αιτιολογία

Άρθρο 808 παρ. 6 ΚΠολΔ

- καθώς και στην (ανάλογη περίπτωση) του άρθρου 791 παρ. 1 ΚΠολΔ επί άρνησης καταχώρισης σε δημόσια βιβλία, όπου ορίζεται πως όποιος τηρεί δημόσια βιβλία στα οποία καταχωρίζονται πράξεις ή αποφάσεις που έχουν σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή εγγράφονται ή εξαλείφονται κατασχέσεις ή εγγράφονται αγωγές ή ανακοπές ή γίνονται σημειώσεις γι'αυτές, αν αρνείται να ενεργήσει όπως του ζητείται, οφείλει, το αργότερο μέσα στην επόμενη από την υποβολή της αίτησης ημέρα, να σημειώσει περιληπτικά στο σχετικό βιβλίο την άρνησή του και τους λόγους της.

Άρση της εκκρεμότητας

Ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 791 παρ. 2 ΚΠολΔ

Η εκκρεμότητα που δημιουργείται με το πρακτικό της/του συμβολαιογράφου περί άρνησης δημοσίευσης διαθήκης μπορεί κατά την άποψη μας να επιλυθεί **με ανάλογη εφαρμογή της ρύθμισης του άρθρου 791 παρ. 2 ΚΠολΔ**, όπου ορίζεται, ότι η εκκρεμότητα που δημιουργείται με την άρνηση αίρεται με απόφαση του Δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει εκείνος που τηρεί τα βιβλία, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Άρση της εκκρεμότητας

Ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 791 παρ. 2 ΚΠολΔ

Αντικείμενο δε της διαπλαστικής δίκης του άρθρου 791 ΚΠολΔ είναι, όπως δέχεται η νομολογία, η άρση της εκκρεμότητας ή (κατ' άλλη διατύπωση) ο έλεγχος του συννόμου ή μη της άρνησης, το οποίο (αντικείμενο δίκης) πρέπει να προσδιορίζεται καταρχήν με όσα ισχύουν στη διαπλαστική δίκη, δηλαδή διπολικά από το αίτημα και τους λόγους της αίτησης, οι οποίοι επέχουν θέση ιστορικής βάσης αυτής και δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 269 και 527 ΚΠολΔ, αλλά από το άρθρο 747 παρ.2 ΚΠολΔ, ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 744 του ΚΠολΔ, το Δικαστήριο, δικάζοντας κατά την εκούσια δικαιοδοσία εφαρμόζοντας το ανακριτικό σύστημα, μπορεί και αυτεπαγγέλτως να διατάζει κάθε πρόσφορο μέτρο για την εξακρίβωση πραγματικών γεγονότων, ακόμη και εκείνων που δεν έχουν προταθεί και ιδιαίτερα γεγονότων που συντελούν στην προστασία των ενδιαφερομένων ή της έννομης σχέσης ή του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος.

Άρση της εκκρεμότητας

Ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 791 παρ. 2 ΚΠολΔ

Η εν λόγω εξουσία του δικαστηρίου περιλαμβάνει αφενός τη δυνατότητά του να συλλέξει το αποδεικτικό υλικό, αφετέρου δε, δεν περιορίζεται για την ανεύρεση της αλήθειας μόνο στα πραγματικά περιστατικά τα οποία επικαλέσθηκαν οι διάδικοι, αλλά και σε άλλα που δεν έχει γίνει επίκληση από αυτούς.

Νέο αίτημα σε έτερο συμβολαιογράφο

Άρνηση δημοσίευσης διαθήκης

Αρνητική πρέπει να είναι κατά την άποψη μας και η απάντηση στο ερώτημα, αν μετά την άρνηση της/του συμβολαιογράφου να δημοσιεύσει τη διαθήκη, μπορεί να υποβληθεί νέο αίτημα δημοσίευσης σε έτερο συμβολαιογράφο.

Η άποψη αυτή μπορεί να στηριχθεί στο επιχείρημα, ότι όπου ο νομοθέτης θέλησε να επιτρέψει την υποβολή νέας αίτησης το όρισε ρητά, όπως επί έκδοσης απορριπτικής πράξης επί αίτησης έκδοσης διαταγής πληρωμής (από δικηγόρο), προβλέπεται στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 628 ΚΠολΔ, (ως ισχύει μετά τον ν. 5221/2025) ότι σε περίπτωση απορριπτικής πράξης δεν αποκλείεται η άσκηση αγωγής ή η υποβολή νέας αίτησης.

Νέο αίτημα σε έτερο συμβολαιογράφο

Άρνηση δημοσίευσης διαθήκης

Επιπλέον, στην περίπτωση του πρακτικού άρνησης δημοσίευσης, ο νόμος προβλέπει δυνατότητα προβολής αντιρρήσεων, ήτοι άσκησης ανακοπής κατ’αυτού.

Ανακόπτων μπορεί να είναι όχι μόνον οι (φερόμενοι ως) τιμώμενοι με τη διαθήκη ή οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, αλλά οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Προϋποθέσεις και διαδικασία της ανακοπής

Δικαστήριο της κληρονομίας

Αναφορικά με την ανακοπή ενώπιον του Δικαστηρίου της κληρονομίας κατά πρακτικού δημοσίευσης διαθήκης ή άρνησης δημοσίευσης διαθήκης, που είναι εξώδικη και όχι δικαστική πράξη, αυτή ασκείται με τις προϋποθέσεις του άρθρου 583 ΚΠολΔ, απαιτείται, λοιπόν, επίκληση και απόδειξη από τον ανακόπτοντα (οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, κατά τον νόμο), ότι του προκαλεί βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντα του.

Προϋποθέσεις και διαδικασία της ανακοπής

Δικαστήριο της κληρονομίας

Στην ΑιτΕκθ του ν. 5221/2025 προβλέπεται σχετικά ότι: «…*προβλέπεται ο τρόπος υποβολής αντιρρήσεων κατά του πρακτικού της δημοσίευσης διαθήκης και της πράξης περί κήρυξης της ιδιόγραφης ως κυρίας, και δη με την άσκηση απλής ανακοπής (αν ασκηθεί από τρίτο θα υπέχει τη λειτουργία της τριτανακοπής*»).

Κατά την άποψη μας η άσκηση της εν λόγω ανακοπής από τρίτο, μάλλον, δεν συνιστά τριτανακοπή του άρθρου 586 ΚΠολΔ, όπου προσβαλλόμενη είναι δικαστική απόφαση και όχι δικαστική ή εξώδικη πράξη.

Προϋποθέσεις και διαδικασία της ανακοπής

Δικαστήριο της κληρονομίας

Η ανακοπή κατά του πρακτικού δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης ασκείται Ενώπιον του αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου (Δικαστηρίου της κληρονομίας), το οποίο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας σύμφωνα με τη νέα, πέμπτη παράγραφο του άρθρου 740 ΚΠολΔ, ως ρητά αναφέρεται στην ΑιτΕκθ του ν. 5221/2025.

Προϋποθέσεις και διαδικασία της ανακοπής

Δικαστήριο της κληρονομίας

Στην ίδια απάντηση καταλήγουμε και υπό θεώρηση συστηματικής ερμηνείας, καθώς αφενός το άρθρο 808 ΚΠολΔ εντάσσεται στις ειδικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας και πρόκειται για Δικαστήριο της κληρονομίας, αφετέρου τόσο η διάταξη του άρθρου 740 παρ. 5 ΚΠολΔ, όσο και αυτή του άρθρου 824 παρ. 1 ΚΠολΔ που αφορά την ανακοπή κατά απορριπτικής πράξης δικηγόρου επί αίτησης χορήγησης κληρονομητηρίου, προβλέπουν ως εφαρμοζόμενη διαδικασία αυτή της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας εκδικάζεται επίσης και η (ανάλογη περίπτωση) αίτησης λόγω άρνησης καταχώρισης στα δημόσια βιβλία κατά το άρθρο 791 ΚΠολΔ.

Προϋποθέσεις και διαδικασία της ανακοπής

Δικαστήριο της κληρονομίας

Τέλος με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δικάζονται, ενώπιον του αρμόδιου Κτηματολογικού Δικαστή, σύμφωνα με ρητή αναφορά στο νόμο, οι αντιρρήσεις κατά της αρνητικής απόφασης του Προϊσταμένου του Κτηματολογικού Γραφείου, κατά το άρθρο 16 παρ 5 ν. 2664/1998.

(iii) Ευθύνη συμβολαιογράφου

Η οριοθέτηση της ευθύνης

N. 5282/2026

Η μετά τον ν. 5221/2025 τροποποίηση του άρθρου 808 ΚΠολΔ με το άρθρο 34 του ν. 5282/2026 περιέλαβε και ρύθμιση αναφορικά με την ευθύνη των συμβολαιογράφων στο πλαίσιο της διαδικασίας δημοσίευσης διαθήκης και της κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας.

Στην ΑιτΕκθ του ν. 5282/2026, αναφέρεται σχετικά ότι: «…, *ενόψει των αρμοδιοτήτων που ανέλαβαν οι συμβολαιογράφοι με τον ν. 5221/2025 αναφορικά με τη δημοσίευση διαθηκών και την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, κρίνεται αναγκαία η οριοθέτηση της ευθύνης αυτών κατά την άσκηση των ως άνω καθηκόντων, προκειμένου να έχουν τη ίδια ευθύνη με τους δικηγόρους που εκδίδουν πράξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η κατάργηση της προβλεπόμενης στο ισχύον άρθρο 808 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και στο ισχύον άρθρο 1769 του Αστικού Κώδικα, βεβαίωσης από τον συμβολαιογράφο των εξωτερικών ελαττωμάτων της δημοσιευθείσας διαθήκης, προς εναρμόνιση και με τη σημερινή δικαστηριακή πρακτική*».

Δόλος και βαριά αμέλεια

Ευθύνη συμβολαιογράφων και δικηγόρων

Όπως είναι εμφανές, η ευθύνη των συμβολαιογράφων κατά τη δημοσίευση διαθήκης και την κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, νομοθετήθηκε αντίστοιχα προς την ευθύνη των δικηγόρων, όταν εκδίδουν πράξεις, κατά την παρ.1Α του άρθρου 160 του ν. 4194/2013 (Κώδικας Δικηγόρων), ως ισχύει, η οποία προβλέπει (αντίστοιχα) ότι:

Δόλος και βαριά αμέλεια

Ευθύνη συμβολαιογράφων και δικηγόρων

«*Ο δικηγόρος, ο οποίος με πράξη, ενέργεια ή παράλειψη του προκάλεσε ζημία στον εντολέα του παράνομα, από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει*».

Επισημαίνεται δε ότι και το άρθρο 73 παρ. 4. ΕισΝΚΠολΔ που αφορά την αγωγή κακοδικίας (και) κατά συμβολαιογράφων **ρυθμίζει ευθύνη μόνο σε περίπτωση δόλου και βαριάς αμέλειας.**

ΙΙ. Κήρυξη από συμβολαιογράφο ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, κατά το άρθρο 808Α ΚΠολΔ

(i) Κήρυξη από συμβολαιογράφο ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, κατά το άρθρο 808Α ΚΠολΔ, ως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 89 ν. 5221/2025

Η προσθήκη του άρθρου 808Α ΚΠολΔ

Άρθρο 89 ν. 5221/2025

Η διαδικασία κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γνώρισε και αυτή την «επέμβαση» του ν. 5221/2025.

Συγκεκριμένα με το άρθρο 89 του ν. 5221/2025, προστέθηκε στον ΚΠολΔ το άρθρο 808Α με έναρξη ισχύος σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 168 του ν. 5221/2025 **από την 1η.11.2025 και προβλέφθηκε διαδικασία κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης με πράξη συμβολαιογράφου σε εναρμόνιση και με τη δημοσίευση διαθήκης από συμβολαιογράφο.**

Μεταβατικές διατάξεις και χρόνος θανάτου

Άρθρο 126 ν. 5221/2025

Σημαντική είναι εδώ η επισήμανση του άρθρου 126 του ν. 5221/2025 που περιέχει μεταβατικές διατάξεις και προβλέπει την εφαρμογή συγκεκριμένων άρθρων και διαδικασιών, ανάλογα με τον χρόνο θανάτου του διαθέτη και συγκεκριμένα:

α) Σε περίπτωση ***θανάτου διαθέτη μετά την 1η.11.2025***, η δημοσίευση διαθήκης και η έκδοση πιστοποιητικών γίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125 ν. 5221/2025 (άρθρο 126 ν. 5221/2025 παρ. 1),

β) σε περίπτωση ***θανάτου διαθέτη πριν από την 1η.11.2025***, προβλέφθηκε ότι η δημοσίευση και η έκδοση πιστοποιητικών συνεχίζονται να γίνονται από τα Πρωτοδικεία.

Μεταβατικές διατάξεις και χρόνος θανάτου

Άρθρο 126 ν. 5221/2025

Η δημοσίευση διαθηκών, καθώς και η κήρυξη διαθήκης ως κυρίας για θανάτους πριν την 1η.11.2025, για τις οποίες έχει γίνει κατάθεση αίτησης για δημοσίευση σε πρωτοδικείο, μπορεί να γίνει σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125, αν με ευθύνη του αιτούντος αποσυρθούν με βεβαίωση από τη γραμματεία του δικαστηρίου και κατατεθούν σε συμβολαιογράφο, άλλως η δημοσίευση και η έκδοση πιστοποιητικών συνεχίζουν να γίνονται από το πρωτοδικείο στο οποίο κατατέθηκαν, (άρθρο 126 ν. 5221/2025 παρ. 2).

Μεταβατικές διατάξεις και χρόνος θανάτου

Άρθρο 126 ν. 5221/2025

Στη συνέχεια με το άρθρο 114 παρ. 2 του ν. 5264/2025 ορίστηκε ότι για θανάτους πριν την 1η.11.2025, αν δεν έχει κατατεθεί αίτηση δημοσίευσης διαθήκης μέχρι τη δημοσίευση του ν. 5264/2025 (δηλαδή έως την 19η.12.2025) , η δημοσίευση, καθώς και η κήρυξη διαθήκης ως κυρίας γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125 του ν. 5221/2025,

γ) ***από τη 16η.9.2026*****,** ημέρα πλήρους λειτουργίας της βάσης δεδομένων (μεταδεδομένα και έγγραφα) εντός του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης όλες οι δημοσιεύσεις και εκδόσεις πιστοποιητικών, **ανεξάρτητα από τον χρόνο θανάτου**, γίνονται από τους συμβολαιογράφους (άρθρο 126 ν. 5221/2025 παρ. 3).

Η αρχική μορφή του άρθρου 808Α ΚΠολΔ

Παλαιό κληρονομικό δίκαιο

Σο άρθρο 808Α ΚΠολΔ, όπως προστέθηκε στον ΚΠολΔ με το άρθρο 89 του ν. 5221/2025 και εφαρμόζεται, ως αναπτύσσεται και κατωτέρω για θάνατο διαθέτη που επήλθε ***έως και την 15η.9.2026*** (παλαιό κληρονομικό δίκαιο) προβλέφθηκε ότι:

«*Εφόσον ζητηθεί η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κύριας, αυτή γίνεται με πράξη του συμβολαιογράφου, ο οποίος προέβη στη δημοσίευση αυτής και υποχρεούται να προβεί στην κήρυξη υπό την προϋπόθεση συνδρομής των όρων του δεύτερου και του τρίτου εδαφίου.*

Η αρχική μορφή του άρθρου 808Α ΚΠολΔ

Παλαιό κληρονομικό δίκαιο

*Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου και με δύο (**2**) **μάρτυρες**, οι οποίοι βεβαιώνουν τη γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη. Όταν με ιδιόγραφη διαθήκη ορίζεται αποκλειστικός κληρονόμος πρόσωπο που δεν είναι σύζυγος του διαθέτη ή πρόσωπο, με το οποίο ο διαθέτης έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή δεν έχει με τον διαθέτη συγγενική σχέση τουλάχιστον τέταρτου βαθμού, **ο αιτών υποχρεούται να προσκομίζει γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, προκειμένου να αποδεικνύεται η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη.***

Η αρχική μορφή του άρθρου 808Α ΚΠολΔ

Παλαιό κληρονομικό δίκαιο

Στην περίπτωση αυτή, το πρακτικό δημοσίευσης ***κοινοποιείται από τον συμβολαιογράφο που προέβη στην κήρυξη της διαθήκης ως κύριας στο ελληνικό Δημόσιο το αργότερο δέκα (10) ημέρες από την επομένη της κήρυξης της διαθήκης ως κύριας****. Όταν η διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή, αρμόδιος να την κηρύξει κύρια είναι συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών, από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων, μελών του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου.».*

Πράξη συμβολαιογράφου και δύο μάρτυρες

Θάνατος διαθέτη έως και την 15η.9.2026

Σύμφωνα λοιπόν με τις ως άνω νομοθετικές προβλέψεις, εφόσον πρόκειται για **θάνατο διαθέτη που *επήλθε έως και την 15η.9.2026*** και ζητηθεί η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κύριας, αυτή γίνεται με πράξη του συμβολαιογράφου, η οποία/ο οποίος προέβη στη δημοσίευση της (ιδιόγραφης) διαθήκης που υποχρεούται να προβεί στην κήρυξη υπό την προϋπόθεση, ότι συντρέχουν οι όροι του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της διάταξης.

Πράξη συμβολαιογράφου και δύο μάρτυρες

Θάνατος διαθέτη έως και την 15η.9.2026

Απαιτείται, λοιπόν, ενώπιον του συμβολαιογράφου ο αιτών να παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου και με δύο (2) μάρτυρες, οι οποίοι βεβαιώνουν τη γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη.

Αποκλειστικός κληρονόμος και πραγματογνωμοσύνη

Η ως άνω διάταξη, στο πλαίσιο, μάλλον, προστασίας των εξ αδιαθέτου κληρονόμων του διαθέτη και προσπάθειας διασφάλισης της εγκυρότητας της ιδιόγραφης διαθήκης, ρύθμισε ειδικότερα την περίπτωση όπου με ιδιόγραφη διαθήκη ορίζεται αποκλειστικός κληρονόμος πρόσωπο που δεν είναι σύζυγος του διαθέτη ή πρόσωπο, με το οποίο ο διαθέτης έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή δεν έχει με τον διαθέτη συγγενική σχέση τουλάχιστον τέταρτου βαθμού.

Αποκλειστικός κληρονόμος και πραγματογνωμοσύνη

Στην περίπτωση αυτή, **ο αιτών υποχρεούται να προσκομίζει στον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, προκειμένου να αποδεικνύεται η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη.**

Επιπλέον, στην εν λόγω περίπτωση, **το πρακτικό δημοσίευσης κοινοποιείται από την/τον συμβολαιογράφο που προέβη στην κήρυξη της διαθήκης ως κύριας στο ελληνικό Δημόσιο το αργότερο δέκα (10) ημέρες από την επομένη της κήρυξης της διαθήκης ως κύριας**.

Ιδιόγραφη διαθήκη από προξενική αρχή

Δημοσίευση από προξενική αρχή – Ορισμός συμβολαιογράφου μέσω του Μητρώου Διαθηκών

Σε περίπτωση δε στην οποία η διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή, αρμόδιος να την κηρύξει κύρια είναι συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών, από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων, μελών του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου, επομένως όχι συμβολαιογράφος που επιλέγεται λ.χ. από τον τιμώμενο με τη διαθήκη.

(ii) Κήρυξη από συμβολαιογράφο ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, κατά το άρθρο 808Α ΚΠολΔ, ως ισχύει μετά τον ν. 5303/2026 (νέο κληρονομικό δίκαιο)

Παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων

Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Υπογραμμίζεται, ότι η διαδικασία κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας θα πρέπει να γίνει με τον τρόπο που προβλέπει ο νόμος προκειμένου να παραχθούν τα έννομα αποτελέσματα της εν λόγω διαθήκης.

Το νέο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 808Α

Ν. 5303/2026

Η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 808Α ΚΠολΔ, η οποία είχε προστεθεί από 1.11.2025 με το άρθρο 89 του ν. 5221/2025 αντικαταστάθηκε με το νέο κληρονομικό δίκαιο και δη δυνάμει του άρθρου 18 ν. 5303/2026.

Το νέο άρθρο 808Α ΚΠολΔ εφαρμόζεται στις κληρονομικές σχέσεις προσώπων, **των οποίων ο θάνατος *επέρχεται την 16η Σεπτεμβρίου 2026 ή μεταγενέστερα***, ως ορίζεται στο άρθρο 41 παρ. 1 του ν. 5303/2026

Το νέο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 808Α

Ν. 5303/2026

Επισημαίνεται και εδώ πως σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 2 ν. 5264/2025, για θανάτους ***πριν την 1η.11.2025***, αν δεν έχει κατατεθεί αίτηση δημοσίευσης διαθήκης μέχρι τη δημοσίευση του ν. 5264/2025, δηλαδή ***μέχρι την 19η.12.2025***, **η δημοσίευση (από συμβολαιογράφο) καθώς και η κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 87, 88, 89, 122, 123, 124 και 125 του ν. 5221/2025, επομένως όχι με τη νέα μορφή του άρθρου 808Α ΚΠολΔ.**

Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Παλαιά διάταξη (άρθρο 1776 ΑΚ)

[Κατηργημένο]

Νέα διάταξη (άρθρο 1762 ΑΚ)

Ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία έχει δημοσιευθεί, μπορεί να κηρυχθεί κυρία από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ιδιόγραφης διαθήκης

Νέα διάταξη (άρθρο 1763 ΑΚ)

Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά το άρθρο 1722, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας.
Αν δεν είχε κατατεθεί προς φύλαξη, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας μόνο αν με αυτήν τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος.
Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, πρέπει να κηρυχθεί κυρία, για να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της.
Το ίδιο ισχύει και αν η διαθήκη δημοσιεύθηκε μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τον θάνατο του κληρονομουμένου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμωμένου.

Παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ιδιόγραφης διαθήκης

ΑΚ 1763

Οι εν λόγω διακρίσεις στοχεύουν στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου με τον περιορισμό του κινδύνου ανατροπής παγιωμένων κληρονομικών καταστάσεων, λόγω υπερβολικής καθυστέρησης εμφάνισης τυχόν μεταγενέστερων ιδιόγραφων διαθηκών.

Στις περιπτώσεις, μάλιστα που απαιτείται η κήρυξη της ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, και αυτό δεν έχει γίνει, η ιδιόγραφη διαθήκη δεν καθίσταται άκυρη, αλλά παραμένει ανενεργή από πλευράς παραγωγής εννόμων αποτελεσμάτων έως να κηρυχθεί κυρία.

Τεκμήριο γνησιότητας και ακυρότητα

ΑΚ 1764 και 1765

Επιπλέον, η ΑΚ 1764 του νέου κληρονομικού δικαίου επί του τεκμηρίου γνησιότητας κυρίας διαθήκης (αντίστοιχη της ΑΚ 1777 του παλαιού κληρονομικού δικαίου) ορίζει ότι ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύθηκε και κηρύχθηκε κυρία τεκμαίρεται (μαχητά) ότι είναι γνήσια, ***αν επί πέντε (5) έτη από τη δημοσίευσή της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά της*** σε δίκη ανάμεσα σε πρόσωπα που αντλούν δικαιώματα από αυτήν ή που βλάπτονται από την ύπαρξή της.

Τεκμήριο γνησιότητας κυρίας διαθήκης

Παλαιά διάταξη (άρθρο 1777 ΑΚ)

Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύτηκε και κηρύχθηκε κύρια τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε χρόνια από τη δημοσίευση της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητα της σε δίκη ανάμεσα **σε κάποιον απ' αυτούς που αντλούν δικαιώματα απ' αυτήν και κάποιον απ' αυτούς που βλάπτονται από την ύπαρξη της.**

Νέα διάταξη (άρθρο 1764 ΑΚ)

Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύθηκε και κηρύχθηκε κυρία τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε (5) έτη από τη δημοσίευσή της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά της σε δίκη ανάμεσα **σε πρόσωπα που αντλούν δικαιώματα από αυτήν ή που βλάπτονται από την ύπαρξή της.**

Τεκμήριο γνησιότητας και ακυρότητα

ΑΚ 1764 και 1765

Επισημαίνεται, ότι η ΑΚ 1779 του παλαιού κληρονομικού δικαίου προβλέπει, ότι η μη τήρηση των διατάξεων των άρθρων 1769 έως 1778 ΑΚ (περί δημοσίευσης διαθήκης και κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας) **δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης**.

Ομοίως η ΑΚ 1765 του νέου κληρονομικού δικαίου προβλέπει ότι η μη τήρηση των άρθρων 1759 έως 1763 ΑΚ (περί δημοσίευσης διαθήκης και κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας) **δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.**

Μη ακυρότητα

Παλαιά διάταξη (άρθρο 1779 ΑΚ)

Η μη τήρηση των διατάξεων των άρθρων **1769 έως 1778** δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης

Νέα διάταξη (άρθρο 1765 ΑΚ)

Η μη τήρηση των άρθρων **1759 έως 1763** δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Το νέο άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Άρθρο 18 ν. 5303/2026

Περαιτέρω, το ισχύον για θανάτους που επέρχονται από 16.9.2026 και μεταγενέστερα άρθρο 808Α ΚΠολΔ προβλέπει ότι:

«1. Η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γίνεται με πράξη πιστοποιημένου συμβολαιογράφου από κατάλογο που καταρτίζεται ανά έτος από τον οικείο Συμβολαιογραφικό Σύλλογο και αν δεν υπάρχει από οποιονδήποτε πιστοποιημένο συμβολαιογράφο, εφόσον πιθανολογηθεί η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη μετά από ένορκη εξέταση δύο (2) μαρτύρων. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών παρίσταται μετά πληρεξουσίου δικηγόρου.

Το νέο άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Άρθρο 18 ν. 5303/2026

2. Στις περιπτώσεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, για την κήρυξη ως κυρίας δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης διατάσσεται από τον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από πραγματογνώμονα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο πραγματογνωμόνων, που τηρείται στο οικείο πρωτοδικείο και, εφόσον τιμώμενος με τη διαθήκη είναι αποκλειστικά εξωτικός, καλείται υποχρεωτικά με επιμέλεια του συμβολαιογράφου τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση το Δημόσιο.

3. Ο ορισθείς συμβολαιογράφος έχει δικαίωμα να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τη γνησιότητα της ιδιόγραφης διαθήκης.

Το νέο άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Άρθρο 18 ν. 5303/2026

Επίσης, έχει δικαίωμα να καλέσει για να ακουσθούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διαθήκη, ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα. Στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου του άρθρου 1763 του Αστικού Κώδικα, ο συμβολαιογράφος έχει υποχρέωση να καλέσει τους κατιόντες και τον σύζυγο που παραλείφθηκαν από τη διαθήκη, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατον ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Το νέο άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Άρθρο 18 ν. 5303/2026

Σε κάθε περίπτωση, η πράξη του συμβολαιογράφου για την κήρυξη της ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας πρέπει να περιέχει συνοπτική αιτιολογία και να αναφέρει τους μάρτυρες που εξετάστηκαν και τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη που τυχόν διατάχθηκε, καθώς και την άποψη των προσώπων που κλήθηκαν από τον συμβολαιογράφο ή τον λόγο της παράλειψης της κλήτευσής τους.

4. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 όταν η ιδιόγραφη διαθήκη δημοσιεύθηκε από προξενική αρχή κατά το άρθρο 1761 του Αστικού Κώδικα, αρμόδιος να την κηρύξει κυρία είναι συμβολαιογράφος που ορίζεται μέσω του Μητρώου Διαθηκών από σχετικό κατάλογο συμβολαιογράφων του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου.».

Πιστοποιημένος συμβολαιογράφος και μάρτυρες

Νέο κληρονομικό δίκαιο

Κατά την προκείμενη διάταξη, λοιπόν, **υπό το νέο κληρονομικό δίκαιο** η κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας γίνεται με πράξη **πιστοποιημένου (προς τούτο) συμβολαιογράφου από κατάλογο που καταρτίζεται ανά έτος από τον οικείο Συμβολαιογραφικό Σύλλογο και αν δεν υπάρχει (γεγονός που κατά την άποψη μας θα πρέπει να αναφέρεται στην πράξη)** από οποιονδήποτε πιστοποιημένο συμβολαιογράφο, εφόσον πιθανολογηθεί, (προφανώς από τον εν λόγω συμβολαιογράφο που μπορεί να είναι άλλος από αυτόν που δημοσίευσε την ιδιόγραφη διαθήκη) η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη
και δη μετά από ένορκη εξέταση (από τον συμβολαιογράφο) δύο (2) μαρτύρων στους οποίους ο συμβολαιογράφος επιδεικνύει το πρωτότυπο της δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης, αφού δώσουν τον κατ’ άρθρο 408 παρ. 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ όρκο, τους ζητά να βεβαιώσουν τη γνησιότητα της γραφής και υπογραφής του διαθέτη.

Πιστοποιημένος συμβολαιογράφος και μάρτυρες

Νέο κληρονομικό δίκαιο

Σημειώνεται δε ότι για τους ως άνω μάρτυρες δεν πρέπει, κατά την άποψη μας, να ισχύουν οι περιορισμοί της ΑΚ 1725 του παλαιού κληρονομικού δικαίου - ΑΚ 1726 του νέου κληρονομικού δικαίου και δη αναφορικά με τους εκεί αναφερόμενους συγγενείς του διαθέτη, οι οποίοι και αναμένεται να γνωρίζουν τη γνησιότητα της γραφής και υπογραφής του διαθέτη και γι’αυτό είναι κατάλληλοι να εξεταστούν ως μάρτυρες.

Ο αιτών παρίσταται ενώπιον του συμβολαιογράφου μετά πληρεξουσίου δικηγόρου.

Γραφολογική πραγματογνωμοσύνη

Άρθρο 808Α παρ. 2 ΚΠολΔ

Στη **δεύτερη παράγραφο του άρθρου 808Α ΚΠολΔ του νέου κληρονομικού δικαίου προβλέπονται περιπτώσεις στις οποίες για την κήρυξη ως κυρίας δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης διατάσσεται από τον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη.**

Περιπτώσεις υποχρεωτικής κήρυξης ως κυρίας

ΑΚ 1763, τρίτο και τέταρτο εδάφιο

Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου της ΑΚ 1763 του νέου κληρονομικού δικαίου, δηλαδή όταν **δεν πρόκειται για δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη, η οποία είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά την ΑΚ 1722** (οπότε παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας)
ή
δεν πρόκειται για ιδιόγραφη διαθήκη που δεν είχε μεν κατατεθεί προς φύλαξη, αλλά με αυτή τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος (οπότε επίσης παράγει τα έννομα αποτελέσματά της πριν από την κήρυξή της ως κυρίας),
τότε η ιδιόγραφη διαθήκη πρέπει να κηρυχθεί κυρία, προκειμένου να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της.

Περιπτώσεις υποχρεωτικής κήρυξης ως κυρίας

ΑΚ 1763, τρίτο και τέταρτο εδάφιο

Ομοίως, η ιδιόγραφη διαθήκη πρέπει να κηρυχθεί κυρία, προκειμένου να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της και αν αυτή δημοσιεύθηκε ***μετά την πάροδο δύο (2) ετών*** από τον θάνατο του κληρονομουμένου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμωμένου.

Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα της κήρυξης της διαθήκης ως κυρίας ανατρέχουν στον χρόνο της επαγωγής κατά τη νέα ΑΚ 1844.

Συνακόλουθα, τα αποτελέσματα της διαθήκης επέρχονται πάντοτε αναδρομικά, ανεξάρτητα από τον χρόνο στον οποίο κηρύχθηκε ως κυρία η δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη.

Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 33

N. 5303/2026

Επισημαίνεται, ότι σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 33 του ν. 5303/2026, **το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 1763 του ΑΚ, όπως αυτό διαμορφώθηκε με το άρθρο 3 του ν. 5303/2026, δηλαδή κατά το νέο κληρονομικό δίκαιο, (τα οποία τρίτο και τέταρτο εδάφιο της νέας ΑΚ 1763 αφορούν το πότε η ιδιόγραφη διαθήκη πρέπει να κηρυχθεί κυρία, προκειμένου να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματά της),**

εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του ν. 5303/2026 στην ΕτΚ, δηλαδή από 22.5.2026 σε όσες ιδιόγραφες διαθήκες δεν είχαν δημοσιευθεί κατά τον χρόνο δημοσίευσης του ν. 5303/2026

Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 33

N. 5303/2026

Για την εφαρμογή του εδαφίου γ΄ και δ΄ της νέας ΑΚ 1763 **κρίσιμο σημείο είναι η δημοσίευση της ιδιόγραφης διαθήκης πριν η μετά τη δημοσίευση του ν. 5303/2026**,

δηλαδή αν η ιδιόγραφη διαθήκη δημοσιεύθηκε πριν ή μετά τις 22.5.2026.

Πραγματογνωμοσύνη και κλήση του Δημοσίου

Άρθρο 808Α παρ. 2 ΚΠολΔ

Στις περιπτώσεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου της νέας ΑΚ 1763 διατάσσεται από τον συμβολαιογράφο γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από πραγματογνώμονα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο πραγματογνωμόνων, ο οποίος τηρείται στο οικείο Πρωτοδικείο και,
εφόσον τιμώμενος με τη διαθήκη είναι αποκλειστικά εξωτικός, τότε προβλέπεται στον νόμο (ως πρόσθετη) υποχρέωση («*καλείται υποχρεωτικά*») κλήσης του Δημοσίου
με επιμέλεια του συμβολαιογράφου **σε προθεσμία τριάντα (30) ημέρων τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση**.

Οιονεί δικαιοδοτικά καθήκοντα

Άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Όπως είναι εμφανές ο ν. 5303/2026, στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 808Α ΚΠολΔ, αναθέτει στον συμβολαιογράφο που κηρύττει δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη **οιονεί δικαιοδοτικά καθήκοντα** εφόσον αυτός εφαρμόζει δίκαιο απόδειξης με πιθανολόγηση ως προς την αλήθεια πραγματικών περιστατικών και συγκεκριμένα επί της γνησιότητας της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη, εξετάζει ενόρκως μάρτυρες, διατάσσει γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, δικαιούται να ερευνήσει με κάθε τρόπο, προκειμένου να εξακριβώσει τη γνησιότητα της ιδιόγραφης διαθήκης,

Οιονεί δικαιοδοτικά καθήκοντα

Άρθρο 808Α ΚΠολΔ

καλεί το Δημόσιο εντός ορισμένης προθεσμίας, αλλά και δικαιούται να καλέσει προκειμένου να ακουσθούν (Ενώπιον του) πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι, αν τυχόν ήταν άκυρη η διαθήκη, (ενώ ο ίδιος δεν έχει αρμοδιότητα-εξουσία να κρίνει την εγκυρότητα της διαθήκης) ή πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε δίκη που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα.

Οιονεί δικαιοδοτικά καθήκοντα

Άρθρο 808Α ΚΠολΔ

Επιπλέον στην περίπτωση της νέας ΑΚ 1763 εδ.΄γ (κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας για την παραγωγή των εννόμων αποτελεσμάτων της διαθήκης) **ο συμβολαιογράφος έχει όχι δικαίωμα, αλλά κατά ρητή επιταγή του νόμου υποχρέωση** να καλέσει τους κατιόντες και τον σύζυγο που παραλείφθηκαν από τη διαθήκη, «…*εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατον ή ιδιαίτερα δύσκολο*».

Αιτιολογία της πράξης και αμφισβήτηση του κύρους

Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Η πράξη δε του συμβολαιογράφου για την κήρυξη της ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, αντίθετα προς το πρακτικό δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης διαθήκης πρέπει να περιέχει συνοπτική αιτιολογία και να αναφέρει τους μάρτυρες οι οποίοι εξετάστηκαν, τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη που τυχόν διατάχθηκε, καθώς και την άποψη των προσώπων που κλήθηκαν από τον συμβολαιογράφο ή τον λόγο που παραλείφθηκε η κλήτευσή τους.

Αιτιολογία της πράξης και αμφισβήτηση του κύρους

Κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Καταληκτικά επισημαίνεται, ότι κατά της πράξης του συμβολαιογράφου για την κήρυξη της ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας δεν προβλέπεται ρητά από τον νόμο ανακοπή, όπως προβλέπεται για το πρακτικό δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης διαθήκης.

Το κύρος της ιδιόγραφης διαθήκης μπορεί να αμφισβητηθεί στο πλαίσιο δίκης της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

ΙΙΙ. Διαδικασία δημοσίευσης από συμβολαιογράφο κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, σύμφωνα με το άρθρο 808Β ΚΠολΔ

Οι κληρονομικές συμβάσεις

Ν. 5303/2026

Ο ν. 5303/2026 εισήγαγε στο πλαίσιο του νέου κληρονομικού δικαίου για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο της **κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου**.
Εισήχθησαν δυο κατηγορίες κληρονομικών συμβάσεων:

(α) οι κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου (νέα άρθρα 1798-1807 ΑΚ), με τις οποίες εγκαθίσταται κάποιο πρόσωπο κληρονόμος με **δεσμευτικό** τρόπο, δηλαδή με τρόπο που δεν επιδέχεται κατ'αρχήν μονομερή ανάκληση, όπως αντίθετα συμβαίνει στη διαθήκη και

(β) οι **συμβάσεις εκ των προτέρων παραίτησης από κληρονομικά δικαιώματα** (νέα άρθρα 1838 επ. ΑΚ), οι οποίες μπορεί να συντελούνται **και έναντι ανταλλάγματος** υπέρ του παραιτούμενου προσώπου.

Δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

Άρθρο 808Β ΚΠολΔ

Για τις **κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου απαιτείται διαδικασία δημοσίευσης από συμβολαιογράφο**, η οποία λαμβάνει χώρα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 808Β ΚΠολΔ, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 19 ν. 5303/2026 **και εφαρμόζεται στις κληρονομικές σχέσεις προσώπων, των οποίων ο θάνατος *επέρχεται την 16η Σεπτεμβρίου 2026 ή μεταγενέστερα,*** κατά το άρθρο 41 παρ. 1 ν. 5303/2026. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι:

Δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

Άρθρο 808Β ΚΠολΔ

«1. *Η δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου γίνεται με καταχώρισή της στο πρακτικό που συντάσσεται και υπογράφεται από τον συμβολαιογράφο, το οποίο καταχωρίζεται στο Μητρώο Διαθηκών. Αν με την ίδια κληρονομική σύμβαση αιτία θανάτου διαθέτουν την περιουσία τους περισσότεροι, απαλείφονται από τη δημοσίευση οι διατάξεις τελευταίας βούλησης του επιζώντος συμβαλλομένου, στο μέτρο που μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του αποβιώσαντος. Μετά τον θάνατο και του τελευταίου συμβαλλομένου η κληρονομική σύμβαση δημοσιεύεται εκ νέου στο σύνολό της.*

Δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου

Άρθρο 808Β ΚΠολΔ

2. Η δημοσίευση κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου από προξενική αρχή γίνεται από τον πρόξενο, ο οποίος συντάσσει πρακτικό που υπογράφεται από αυτόν, και αντίγραφο του πρακτικού δημοσίευσης καταχωρίζεται στο Μητρώο Διαθηκών.

3. Το πρακτικό δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου του συμβολαιογράφου ή της προξενικής αρχής, προσβάλλεται με ανακοπή από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας.»

Αντί επιλόγου

Κρίσιμα χρονικά σημεία

Αντί επιλόγου

Όπως κατέστησαν εμφανές οι ως άνω αναπτύξεις και ερμηνευτικές προσεγγίσεις του νέου δικαίου δημοσίευσης των διαθηκών και κήρυξης ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, το οποίο δίκαιο έχει γνωρίσει αλλεπάλληλες νομοθετικές επεμβάσεις, κρίσιμο ζήτημα για τον ερμηνευτή και εφαρμοστή του δικαίου αποτελεί ο ακριβής και ασφαλής «εντοπισμός» της εφαρμοστέας διάταξης και δη του διαχρονικού δικαίου αυτής, «υπό το φως» μιας αδιαπραγμάτευτης νομικής πραγματικότητας: ότι **στο εξής οι διατάξεις του κληρονομικού δικαίου (τόσο στον ΑΚ όσο και στον ΚΠολΔ) θα πορεύονται σε δύο επίπεδα, δηλαδή το παλαιό και το νέο κληρονομικό δίκαιο** και θα πρέπει να προσεγγίζονται προκειμένου να ανευρεθεί η εφαρμοστέα περίπτωση, (τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τη δημοσίευση των διαθηκών)

Κρίσιμα χρονικά σημεία

Αντί επιλόγου

Λαμβάνοντας υπόψη κρίσιμα διαχρονικού δικαίου χρονικά σημεία:

α) τον χρόνο θανάτου του διαθέτη,

β) τον χρόνο δημοσίευσης του ν. 5303/2026 και

γ) το χρονικό σημείο δημοσίευσης της διαθήκης.

Ανακεφαλαιωτικά παρατίθεται η εξής κατηγοριοποίηση:

Χρόνος θανάτου και εφαρμοστέες διατάξεις

Κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Χρόνος θανάτου	**Εφαρμοστέες διατάξεις και διαδικασία αναφορικά με την κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας**
Θάνατος που επήλθε μέχρι την 15η.9.2026	Για την κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, εφαρμόζονται οι έως τον ν. 5303/2026 ισχύουσες διατάξεις, δηλαδή η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 808Α ΚΠολΔ, όπως αυτό προστέθηκε/εισήχθη με το άρθρο 89 ν. 5221/2025.

Χρόνος θανάτου και εφαρμοστέες διατάξεις

Κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας

Χρόνος θανάτου	**Εφαρμοστέες διατάξεις και διαδικασία αναφορικά με την κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας**
Θάνατος που επέρχεται από την 16η.9.2026 ή μεταγενέστερα (κατά το άρθρο 41 παρ. 1 ν. 5303/2026-νέο κληρονομικό δίκαιο)	Για την κήρυξη δημοσιευθείσας ιδιόγραφης διαθήκης ως κυρίας, εφαρμόζονται οι διατάξεις και η διαδικασία του άρθρου 808Α ΚΠολΔ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 ν. 5303/2026.

Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης

ΑΚ 1763 μετά τον ν. 5303/2026

Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη	**Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης κατά τη νέα ΑΚ 1763 (μετά τον ν. 5303/2026, ήτοι από 22.5.2026) ανάλογα με το αν κηρύχθηκε κυρία ή μη**
Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη που είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά την ΑΚ 1722	Παράγει τα έννομα αποτελέσματα της πριν από την κήρυξη της ως κυρίας.

Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης

ΑΚ 1763 μετά τον ν. 5303/2026

Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη	**Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης κατά τη νέα ΑΚ 1763 (μετά τον ν. 5303/2026,ήτοι από 22.5.2026) ανάλογα με το αν κηρύχθηκε κυρία ή μη**
Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη που **δεν** είχε κατατεθεί προς φύλαξη από τον διαθέτη κατά την ΑΚ 1722, **αλλά** με αυτή τιμώνται και κατιόντες ή σύζυγος	Παράγει τα έννομα αποτελέσματα της πριν από την κήρυξη της ως κυρίας

Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης

ΑΚ 1763 μετά τον ν. 5303/2026

Δημοσιευθείσα ιδιόγραφη διαθήκη	**Έννομα αποτελέσματα ιδιόγραφης διαθήκης κατά τη νέα ΑΚ 1763 (μετά τον ν. 5303/2026, ήτοι από 22.5.2026) ανάλογα με το αν κηρύχθηκε κυρία ή μη**
Οποιαδήποτε άλλη περίπτωση <u>και</u> αν η διαθήκη δημοσιεύθηκε μετά την πάροδο (δύο) 2 ετών από τον θάνατο του κληρονομούμενου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμώμενου	Πρέπει να κηρυχθεί κυρία για να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματα της